

Odyseję stworzył, a Iliada

- 90 tragedii jest słynnym przykładem,
naśladować ją, epopeją nazwałem
moją *Jerozolimę* i dodałem – „tragiczna”,
ale *Piekło, Czyściec* i *Raj*
wielkiego poety Dantego Alighieri
95 *Komedią* zwie się powszechnie,
nad czym w swoim prologu ubolewa Manetti.

- Wszyscy wiedzą, że zapadła cisza
na czas jakiś wokół wątpliwej komedii
i że z niej narodziła się także satyra,
100 która bardziej okrutna, jeszcze szybciej zniknęła,
ustępując miejsca nowej komedii.
Najpierw były chóry, potem
określoną liczbę postaci wprowadzono,
ale Menander, a za nim Terencjusz,
105 za obraźliwe uznając, lekcewał chóry.
Terencjusz bardziej przestrzegał prawideł,
nigdy więc nie podniósł stylu komediowego
do tragicznej wzniosłości, co tyłu
jako zły nawyk zarzucało Plautowi,
110 pod tym jednak względem Terencjusz był ostrożniejszy.

- Argumentem w tragedii jest
historia, w komedii zaś fikcja,
dlatego zwana była planipedią
ze zwykłym argumentem, a przedstawiał ją
115 recytator bez koturnów i scenicznej oprawy.
Były komedie: palliata, mim,
togata, atellana i tabernaria,
czyli – jak dzisiaj – były różne.

- Z attycką elegancją Ateńscy
120 potępiali w komediach przywary i obyczaje,